

M.Com Semester - 4 (CBCS) Examination**March/April - 2024 (OLD COURSE)****ADVANCED COST & MANAGEMENT ACCOUNTING(ELECTIVE)****Time: 2:30 Hours****Marks: 70****Instructions:**

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ રાહુલ લિ. ની નીચેની વિગતો ઉપરથી વિવિધ ખર્ચ અભિગમ મુજબ તૈયાર કરો. (૨૦)

- (અ) પડતર કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
(બ) નફા કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક
(ક) જવાબદારી કેન્દ્રના આધારે અહેવાલ પત્રક

વિગત	અંદાજપત્ર મુજબ રૂ.	ખરેખર રૂ.
સીધો માલસામાન	52,000	70,000
સીધી મજૂરી	36,000	48,000
નિરીક્ષણ ખર્ચ (સ્થિર)	24,000	25,000
વાપરી શકાય તેવો સ્ટોર્સ (ચલિત)	20,000	24,000
કારખાના ભાડું (સ્થિર)	15,000	16,000
ઘસારો (સ્થિર)	20,000	20,000
વીજળી અને બળતણ (ચલિત)	16,000	21,000
વહીવટી ખર્ચ (સ્થિર)	35,000	36,000
સમારકામ અને જાળવણી ખર્ચ (15,000 સ્થિર)	30,000	34,000
સાધનો (ચલિત)	12,000	16,000

જાન્યુઆરી-2024 દરમિયાન અંદાજિત અને ખરેખર ઉત્પાદન અનુક્રમે 2,000 અને 2,500 એકમોનું હતું. જો આ વિભાગ બંધ કરવામાં આવે અને ઉત્પાદન માટે મશીનની સેવાઓ ભાડે લેવામાં આવે તો આવા મશીનોની સેવાઓનું ભાડું એકમ દીઠ રૂ. 122 રહેશે.

અથવા

- પ્રશ્ન.૧ વિમલ કાપડમીલના ત્રણ વિભાગો સ્પીનિંગ, વણાટ અને પ્રક્રિયાનાં અધિકારીઓ કારખાના મેનેજરને હિસાબી અહેવાલ આપે છે. કારખાના મેનેજર મુખ્ય ઈજનેરની સાથે મળી ટેકનીકલ ડિરેક્ટરને હિસાબી અહેવાલ આપે છે. વેચાણ મેનેજર જાહેરાત મેનેજરની સાથે મળીને માર્કેટિંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે. અને માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર ટેકનીકલ ડિરેક્ટરની સાથે મળીને મેનેજિંગ ડિરેક્ટરને અહેવાલ આપે છે.
આ મીલના હિસાબી ચોપડામાંથી નીચે મુજબની માહિતી મળે છે. જે પરથી તમારે મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, માર્કેટિંગ ડિરેક્ટર, ટેકનીકલ ડિરેક્ટર અને કારખાના મેનેજર માટે જવાબદારી હિસાબી અહેવાલો તૈયાર કરવાના છે.

વિગત	અંદાજિત રૂ.	ખરેખર રૂ.
વેચાણ કમિશન	2,00,000	2,10,000
સ્પીનિંગ વિભાગની માલસામગ્રી	23,00,000	24,50,000
વણાટ વિભાગની માલસામગ્રી	2,60,000	2,80,000
પ્રક્રિયા વિભાગની માલસામગ્રી	4,50,000	3,90,000
નિભાવ સ્ટોર્સ	1,20,000	1,00,000
સ્પીનિંગ વિભાગની મજૂરી	5,00,000	5,60,000

વણાટ વિભાગની મજૂરી	3,00,000	3,30,000
પ્રક્રિયા વિભાગની મજૂરી	4,00,000	3,20,000
નિભાવ વિભાગની મજૂરી	1,70,000	1,90,000
સેવા ખર્ચ- સ્પીનિંગ વિભાગ	2,00,000	2,20,000
વણાટ વિભાગ	1,50,000	1,50,000
પ્રક્રિયા વિભાગ	3,40,000	3,60,000
નિભાવ વિભાગ	80,000	90,000
મુસાફરી ખર્ચ	2,00,000	2,40,000
જાહેરાત વિભાગનો પગાર/વહીવટી ખર્ચ	1,60,000	1,70,000
વેચાણ વિભાગનો પગાર/વહીવટી ખર્ચ	1,80,000	2,00,000
જાહેરાત ખર્ચ	1,50,000	1,90,000
ટેકનીકલ ડિરેક્ટરના ઓફિસ પગાર/વહીવટી ખર્ચ	1,30,000	1,40,000
માર્કેટિંગ ડિરેક્ટરના ઓફિસ પગાર/વહીવટી ખર્ચ	1,80,000	1,50,000
મેનેજિંગ ડિરેક્ટરના ઓફિસ પગાર/વહીવટી ખર્ચ	1,40,000	1,60,000
મિલ મેનેજરનો પગાર/વહીવટી ખર્ચ	90,000	1,00,000
વેચાણ	97,00,000	90,00,000

પ્રશ્ન.૨ ટાટા લિ. ની પ્રક્રિયા B ને લગતી માહિતી નીચે મુજબ છે.

(૨૦)

- (1) ચાલુ કામનો શરૂઆતનો સ્ટોક 100 એકમો
પુર્ણતાની કક્ષા- માલસામાન 80% 32,400
મજૂરી 60% 20,000
શિરોપરી ખર્ચ 40% 10,000
- (2) ચાલુ માસ દરમિયાન પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા 900 એકમો રૂ. 2,12,000
- (3) ચાલુ માસ દરમિયાન પ્રક્રિયા-B માં થયેલ ખર્ચ- માલસામાન રૂ. 65,600, મજૂરી રૂ. 96,000,
શિરોપરી ખર્ચ રૂ. 39,000
- (4) આખર સ્ટોક 200 એકમો, પુર્ણતાની કક્ષા- માલસામાન 100% મજૂરી 80% શિરોપરી ખર્ચ 60%
- (5) ભંગારમાં કાઢી નાખેલ એકમો 50 એકમો, પુર્ણતાની કક્ષા- માલસામાન 80% મજૂરી 70% શિરોપરી
ખર્ચ 60%
- (6) સામાન્ય બગાડ દાખલ કરેલ એકમોનાં 10%
- (7) ભંગારની ઉપજ કિંમત એકમદીઠ રૂ. 120
- (8) પ્રક્રિયા- C ખાતે લઈ ગયા 750 એકમો.
તૈયાર કરો. (1) પુર્ણ એકમોનું પત્રક (2) એકમદીઠ પડતર પત્રક
(3) મુલ્યાંકન પત્રક (4) પ્રક્રિયા- B નું ખાતું

અથવા

પ્રશ્ન.૨ ગીરનાર લિ. ની નીચેની માહિતી પરથી તૈયાર કરો.

(A) પુર્ણ એકમોનું પત્રક (B) એકમદીઠ પડતર પત્રક (C) મુલ્યાંકન પત્રક (D) પ્રક્રિયા ખાતું

- (1) અર્ધતૈયાર માલનો શરૂઆતનો સ્ટોક 1,000 એકમો રૂ. 10,000
પુર્ણતાની કક્ષા- માલસામાન- 100%, મજૂરી- 50% અને પરોક્ષ ખર્ચ-40%
- (2) પ્રક્રિયા દરમિયાન દાખલ કરેલ: 10,000 એકમો રૂ. 37,800 ની કિંમતે, મજૂરી-17,840, પરોક્ષ ખર્ચ-
8,840

(3) ભંગાર એકમો 1,500 એકમો

પુર્ણતાની કક્ષા- માલસામાન- 100%, મજૂરી- 80% અને પરીક્ષ ખર્ચા-60%

(4) અર્ધ તૈયાર માલનો આખર સ્ટોક 1,000 એકમો

પુર્ણતાની કક્ષા- માલસામાન- 100%, મજૂરી-60% અને પરીક્ષ ખર્ચા-50%

(5) સામાન્ય બગાડ દાખલ કરેલ એકમોનાં 10% ભંગાર કિંમત: એકમદીઠ રૂ. 2

પ્રશ્ન.3 રાજ લિ. નું 31-12-2023 ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું વેપાર અને નફાનુકશાન ખાતું નીચે મુજબ છે.

(૧૫)

આ વર્ષ દરમિયાન કંપનીએ 1,500 કોમ્પ્યુટરનાં કીબોર્ડ બનાવીને વેચ્યાં.

વેપાર અને નફાનુકશાન ખાતું

વિગત	રકમ રૂ.	વિગત	રકમ રૂ.
માલસામાન	90,000	વેચાણ	4,80,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	1,20,000		
ઉત્પાદન ખર્ચા	60,000		
કાચો નફો	2,10,000		
	4,80,000		4,80,000
કર્મચારીઓનો પગાર	70,000	કાચો નફો	2,10,000
ભાડું અને વેરા	15,000		
વેચાણ ખર્ચા	30,000		
સામાન્ય ખર્ચા.	35,000		
ચોખ્ખો નફો	60,000		
	2,10,000		2,10,000

વર્ષ 2024 માટે નીચે મુજબનાં અંદાજ બાંધવામાં આવ્યા હતા.

(1) ઉત્પાદન અને વેચાણ 2,000 કીબોર્ડનું થશે.

(2) માલસામાનના ભાવમાં 20% નો વધારો થશે.

(3) મજૂરીના દરમાં 15% નો વધારો થશે.

(4) ઉત્પાદન ખર્ચામાં રૂ. 12,000 નો વધારો થશે.

(5) વેચાણ ખર્ચામાં 10% નો વધારો થશે.

(6) અન્ય ખર્ચા સ્થિર રહેશે.

વેચાણ કિંમત પર 20% નફો મળે તે રીતે કીબોર્ડનો બજારભાવ કેટલો રાખવો તે દર્શાવતું,

(1) 2023 ના વર્ષનું પડતર પત્રક અને

(2) 2024 ના વર્ષ માટેનું અંદાજિત પડતર પત્રક બનાવો.

અથવા

પ્રશ્ન.3 અશોક કંપનીનાં હિસાબો રૂ. 22,00,000 નાં સ્થિર ખર્ચા વસુલ કર્યા પછી રૂ. 28,00,000 નો નફો દર્શાવે છે, કંપનીની એકમ દીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 400 અને સીમાંન્ત પડતર રૂ. 150 છે.

બજાર સંશોધનનું વિશ્લેષણ નીચે મુજબની ભલામણો કરે છે.

વિકલ્પ	વેચાણ કિંમતમાં ઘટાડો	વેચાણમાં વધારો
1	5 %	10 %
2	10 %	20 %
3	15 %	25 %

ઉપરોક્ત વિકલ્પોનું મુલ્યાંકન કરી, શ્રેષ્ઠ વિકલ્પોનું સુચન કરી, કઈ કિંમતે વેચાણ લાભદાયક છે તે જણાવો.

પ્રશ્ન.૪ ટ્રેકનોંધ લખો.

(૧૫)

- (1) પડતર સંચાલનનાં આધાર સ્થંભો
- (2) સંચાલકિય ઓડિટનું કાર્યક્ષેત્ર
- (3) ઉત્પાદકતાને અસર કરતા પરિબળો

અથવા

પ્રશ્ન.૪ ટ્રેકનોંધ લખો.

- (1) સંચાલકિય ઓડિટનું મહત્વ
- (2) માલસામાન ઉત્પાદકતા
- (3) સર્વગ્રાહી ઉત્પાદકતા

ENGLISH VERSION

Que.1 Prepare the following details of Rahul Ltd. according to the different cost approach.
Prepare statements of

(20)

- (1) Report sheet based on Cost Centre.
- (2) Report sheet based on Profit Centre.
- (3) Report sheet based on Responsibility Centre.

Particulars	Budgets Rs.	Actual Rs.
Direct materials	52,000	70,000
Direct wages	36,000	48,000
Supervision expenses (fixed)	24,000	25,000
Consumable stores (variable)	20,000	24,000
Factory rent (fixed)	15,000	16,000
Depreciation (fixed)	20,000	20,000
Power & fuel (variable)	16,000	21,000
Administration expenses (fixed)	35,000	36,000
Repair and maintenance costs (15,000 fixed)	30,000	34,000
Tools (variable)	12,000	16,000

During January 2024, the budgeted and actual production of the department are 2,000 and 2,500 units respectively.

However if the department is closed and the machines production services were hired from outside the cost of hiring the services of similar machine would be Rs. 122 per unit.

OR

Que.1 Three departments Spinning, Weaving and Process of Vimal Cloth Factory, Gives their accounts reports to factory manager. Factory manager with chief engineer gives their reports to technical directors. Sales manager with advertising managers gives their reports to marketing directors and marketing directors with technical directors gives their reports to managing directors.

From the accounts books of this factory found following information. Use these information and prepare responsibility accounts reports for the managing director, marketing director, technical director and factory manager.

Particulars	Budgetary Rs.	Actual Rs.
Sales commission	2,00,000	2,10,000
Materials – Spinning Dept.	23,00,000	24,50,000
Materials – Weaving Dept.	2,60,000	2,80,000
Materials – Process Dept.	4,50,000	3,90,000
Stores	1,20,000	1,00,000
Spinning Dept. Wages	5,00,000	5,60,000
Weaving Dept. Wages	3,00,000	3,30,000
Process Dept. Wages	4,00,000	3,20,000
Stores Dept. Wages	1,70,000	1,90,000
Services Expense:- Spinning Dept.	2,00,000	2,20,000
Weaving Dept.	1,50,000	1,50,000

Process Dept.	3,40,000	3,60,000
Stores Dept.	80,000	90,000
Travels Expenses	2,00,000	2,40,000
Office salary Admin. Exp.-Advertising	1,60,000	1,70,000
Office salary Admin. Exp. – Sales dept.	1,80,000	2,00,000
Advertising Exp.	1,50,000	1,90,000
Office salary Admin. Exp. Technical director.	1,30,000	1,40,000
Office salary Admin. Exp.–Marketing director	1,80,000	1,50,000
Office salary Admin. Exp – Managing director	1,40,000	1,60,000
Office salary Admin. Exp – factory manager	90,000	1,00,000
Sales	97,00,000	90,00,000

Que.2 Following data related to process – B of Tata Ltd.

(20)

(1) Opening stock in progress 100 units.

Degree of completion.: Material - 80 % Rs.32,400
Wages - 60 % Rs.20,000
Overheads- 40% Rs. 10,000

(2) Received during month from process – A 900 units Rs. 2,12,000.

(3) Expenses incurred during the month in process – B

Material - Rs. 65,600, Wages - Rs. 96,000, Overheads - Rs. 39,000.

(4) Closing work in process 200 units.

Degree of completion.: Material -100 % Wages - 80 % Overheads - 60%

(5) Units scrapped 50 units.

Degree of completion: Material - 80 % Wages - 70 % Overheads - 60%

(6) Normal loss 10 % of input

(7) Scrap realized Rs. 120 per unit.

(8) Process “C” carried over 750 units.

Prepare:

(1) Statement of equivalent units

(2) Statement of cost per unit

(3) Valuation statement

(4) Process – B Account

OR

Que.2 Prepare from the following details of Girnar Ltd.

(A). Statement of equivalent units

(B). Statement of cost per unit

(C). Valuation statement

(D). Process Account

(1) Opening stock in progress 1,000 units. Rs.10,000

Degree of completion.: Material - 100 % Wages - 50 % Overheads - 40%

(2) Received during month from process:

10,000 units Rs. 37,800. Wages - Rs. 17,840. Overheads - Rs. 8,840

(3) Units scrapped 1,500 units.

Degree of completion: Material - 100 % Wages - 80 % Overheads - 60%

(4) Closing work in process 1,000 units.

Degree of completion: Material -100 % Wages - 60 % Overheads - 50%

(5) Normal loss 10 % of input Scrap realized Rs. 2 per unit.

Que.3 The following is the trade and profit /loss account of RaJ Ltd. For the year ended 31-12-2023. During this year the company created and sold 1,500 computer keyboards.

(15)

Account of Trade and Profit /Loss

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
Materials	90,000	Sales	4,80,000
Wages	1,20,000		
Product Exp.	60,000		
Gross profit	2,10,000		
	4,80,000		4,80,000
Employees salary	70,000	Gross profit	2,10,000
Rent and taxes	15,000		

Sales Exp.	30,000		
General Exp.	35,000		
Net profit	60,000		
	2,10,000		2,10,000

The following estimates were made for the year 2024.

- (1) Production and sales will be of 2,000 keyboards.
- (2) The price of goods will increase by 20%.
- (3) The wage rate will increase by 15%.
- (4) Production costs will increase by Rs. 12,000.
- (5) The sales expenses will increase by 10%.
- (6) Other expenses will be stable.

Show the market price of keyboard to earn a profit of 20% on the selling price.

- (1) Cost sheet of year 2023.
- (2) Estimated cost sheet of year 2024.

OR

Que.3 Accounts of the Ashok company shows total Rs. 22,00,000 profit after deducting the fixed expenses of Rs. 28, 00,000. Selling price and marginal cost of a unit is Rs. 400 & Rs. 150 respectively.

Market analysis recommends the following:

Option	Decrease in selling price	Increase in sale
1	5 %	10 %
2	10 %	20 %
3	15 %	25 %

Evaluate the above mentioned given option and suggest the best option which selling price would be beneficial for a company.

Que.4 Write short note:

(15)

- (1) Base pillars of cost management.
- (2) Importance of managerial audit.
- (3) Factors affecting productivity.

OR

Que.4 Write short note:

- (1) Importance of managerial audit.
- (2) Productivity of goods.
- (3) Holistic productivity.
